

SOPOTNIK ZOLTÁN

Nietzsche punk

(RÉSZLET EGY KÉSZÜLŐ TÁRCAREGÉNYBŐL)

Szappan Nietzschét olvasott a vonaton. Mert ő olyan intellektuális gyerek volt. A balkezü gitáros, a gyerekképi későbbi drogfutár – mármint lelkileg. A próbagarázs Kisterenyén volt, a dobosunk szüleinek garázsában. Nem Kisterenye volt a garázs, hanem. A dobos nevét már elfelejtettem, Dízelnek hívták egyébként, és valami baj volt vele. Először is túl kedves volt, egy kamasz ne legyen kedves, és ne túl. Főleg ne egy punkzenekar dobosa, vagy punk zenekaré, a helytelen alakot kell mindig választani, szóval punkzenekaré. Dízel tudta még azt is, hogy egyik orrlükán bedugott egy drótot, a másikon meg kihúzta, és elkezdte erősen húzigálni, fel-le. És röhögött, akár anyáméknál a garázsajtó éjszaka. Volt, hogy próba közben lógott az orrából a drót, ha jó ütemben verte a bőrt, vértzett neki. Gondolom, lelki kapcsolat volt köztük. Dízel jazz konziba járt, fogyatékos volt, és be kellett járnia ebédelni megszakítva ezzel a próbát. Nietzsche meg ott lapult a garázsban a próbán, mint póttag elvult a sarokban. Nem értettem őt, próbáltam, de semmi. Olyan rejtelmes volt, meg izgalmas, meg bizsergető, hogy filozófia, de mindig rám jött a migrén, meg a szorongásos roham, ha próbáltam megérteni. A szorongásos rohammal jártam pszichológushoz, a részem volt, azt gondoltam, hogy a beteg testvérem van velem ilyenkor, és énekeltem a szöveget, amit előző nap írtam a gyakorlaton, a zsíros satupadon. Annyi is volt a mondanivalója, mint a zsíros satupadnak, de legalább, pont. Abban az időben verseket írtam, amiket elneveztem dalszövegeknek: zavaros népi-romantikus jambikus lejtés, lázadó affektálással. Mintha az összes József Attila- és Nagy László-epigon a hetvenes-nyolcvanas évekből elfelejtett volna verset írni – amit ugye sosem tudott – és azt elosztanánk tízzel. De legalább volt alatta zsizegő gitár, meg túl hangsúlyos basszus, mert Garfield mindig a középpontban szeretett volna lenni. Olyan basszus volt azért, hogy belelátott a lelkedbe. Mondtam a pszichológusnak is, hogy olyan, láttam, hogy érti. Azt a nénit, valószínűleg valamelyik angyal rángatta elém. Hatvanas nő, pókerarc, köpenye gyűrődéseiből elolvastad az életét, vagy le: alkoholista férj, két nyomasztó gyerek, szétcsúszott színészi ambíciók, kiskert valahol még Salgótarjánban is vidéken, vasárnap templom, még Salgótarjánhoz képest is vidéken, art-popos tapéta. Ő volt a lelki egyenlítő. Idegkiegyenlítő-tartály. Ismerte Nietzschét: személyesen, szerintem. Személyes Nietzsche, az már valami. Anyám vitt el hozzá, leültem, a szemébe néztem, és mondtam, hogy nem kell nekem pszichológus, senki ne egyen az agyamból, metaforikusan se. Odasétált az ajtóhoz, még a sétatálcát is láttam a kezében, kinyitotta, kifelé, mondta és rezgett a hangja, az arcomba fújta a füstöt. Két és fél méterről, rendesen könnyeztem, úgy. Beraktam a legkedvesebb U. K. Subs kazettám, fejben. Valahogy egyben volt a nő a hivatásával, egybenöttek, olyan megnyugtatóan perverz volt az egész, hogy sokat jártam hozzá. Sétáltunk a városban és beszélgettünk, zenéről, irodalomról, lelki frászokról, és a testvéremről sokat. Megható művészfilmben illő páros voltunk, elfelejtettem a nevét. Mondtam Garfield-nak, hogy kellene valami truváj ebbe a punkba,

nem értette, én sem tudtam megmagyarázni, mért nem elég, a truvájhoz, a többhöz nem volt tehetségem. Talán Nietzschét akartam belekeverní. Meg Istent, de úgy hogy ne kelljen hinni benne. Meghalt az egyik srác, stoppolt ki franciába Jim Morisson sírjához, sikk volt ez akkoriban, az autópályán elaludt a sofőr, neki valaminek, a srác meg a hátsó szélvédőn az útra ki, állítólag még három-négy autó átment rajta. A haverja, akivel elindultak, hívta fel a szüleit, hogy jöjjenek ki, mert a fiuk meghalt. Akinek tizenévesen ilyet kell telefonálni, tud-e rendes ember maradni utána, kérdeztem magamtól a színpadon. Szóltak, hogy itt vannak a szülők a koncerten, kéne valamit a Petiről nyomni. Szappanéé elkezdtek egy lassút, én meg beszéltem hozzá, nem a gyerekhez, a zenére. Kétszázán szuggeráltak, hogy sikerüljön valami méltót, persze, hogy nem sikerült, egy kamasznak nem sikerülhet, de úgy tettünk, mintha igen. Mindenki hálás volt, a szülők sírtak, a bátyja ölelgetett utána. Én meg hajnalban sírva aludtam el, hogy életemben először meggyaláztam valakit. Nagyapám Jávör Pál-bajuszos képe a falamon bólintott rá, mikor elaludtam. A srác anyjával később találkoztam, mikor tanácsi lakást szeretünk volna igényelni, ő volt az ügyintéző, akkor is hálás volt, még jobban utáltam magam. Salétromos a fal. A testvére meg a munkaügyi központban volt ugyanaz, ő is megköszönte, én meg csak magamban mondogattam: nem értenek ezek semmit se. Salétromos az idegrendszer. Az, hogy mi is az a punk, soha nem tudtam meg igazán. Hogy nem csak taréjos arcok stand-upja a színpadon, meg snájdig verekedés lenn a színpad előtt, azt azért kapizsgáltam. Negatív irányból közelítve punk volt az egész gyerek-és kamaszkorom, a kétheti láthatások apámmal, és leginkább a családunk gondolatmentessége, paranoiája. Irodalom, zene, kilőve, nem beszélünk ilyenekről, politika kilőve, filozófia húha, ahhoz meg nem érünk fel soha, kilőve az is. Volt egy politikai trauma a családban: nagyapámat a kommunisták vitték a sírba, de még azt sem értették meg otthon, nem regisztrálták agyban, vagy annyira féltek, hogy nem akarták felfogni, és átörökíteni a jövő generációja számára, meg rendbe tenni. (Én majdnem megvertem annak az embernek az unokáját, aki elütötte motorral nagyapámat, a meghurcoltatása után, gondolom plusz büntetésként, de rájöttem, mennyire nevetséges vagyok ezzel az eszkábált indulattal.) Csak a konyafüstös szellemtelenségben táncoltunk egész nap. Egyszer anyám, nem tudom, milyen indíttatásból, bedobta a szobámba a 22-es csapdáját, elolvastam, hű mekkora punk, legalább olyan, mint Nietzsche. Igazi szétáztatott munkáscsalád voltunk, aki soha semminek nem fogalmazta meg magát, identitás is kilőve. Aztán meg meghallottam egy Tom Waits koncertet a Lemezbörze helyett c. műsorban, úgy letarolt a csávó, hogy csak na. Meg nagy punk volt a Hangulat presszó egzisztencia által szétcsókolt pohárszedője, a Nándi villanyszerelő, aki németül szavalta Goethét, azt hiszem elvonási tünetei voltak olyankor. El is határoztam, hogy megírom *A kortárs irodalom pohárszedői* c. tanulmányomat nem-sokára, ami bizony elég hardcore lesz, vagy trash. A Nándi emléke miatt gondoltam erre. Ha már punk, legyen kövér.